

ČTVRTÝ ROČNÍK EJČF UVADÍ
PPRA PROJEKT

FAILURE

FNSPE Approved Induced Luminescence Underfunded
Radiation Experiment

OBSAH PŘEDNÁŠKY

Motivace

Pracovní skupiny

Teorie

Co jsme (ne)udělali?

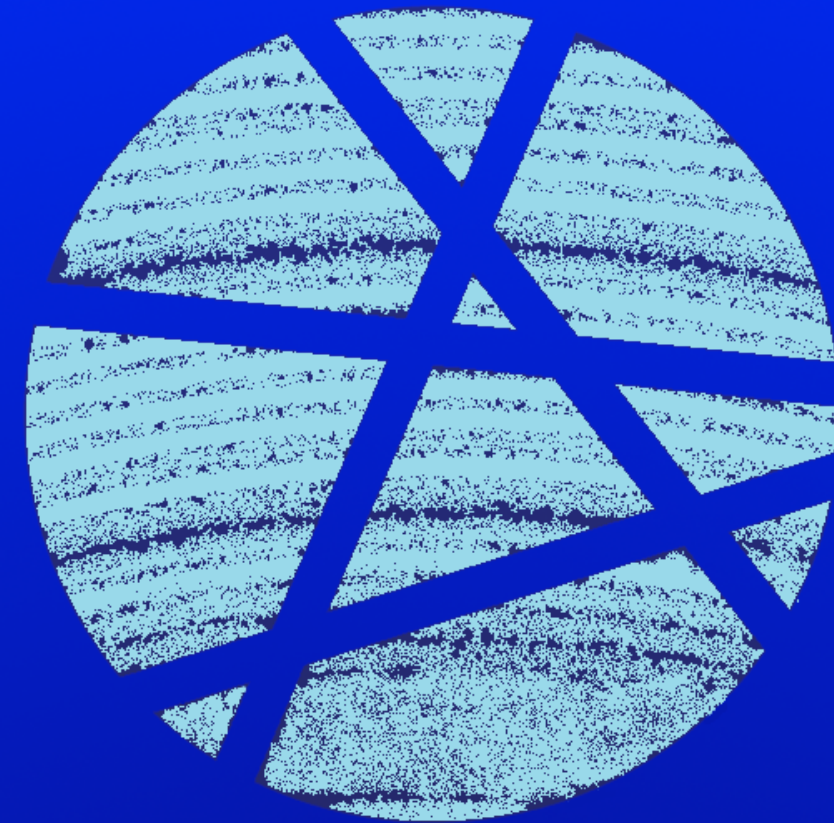
Úkoly na letní semestr

MOTIVACE

SCINTILACE - SCINTILÁTOR

SVĚTELNÝ VÝTĚŽEK

SPEKTRUM

FAILURE

FNSPE APPROVED INDUCED LUMINESCENCE
UNDERFUNDED RADIATION EXPERIMENT

ZIMNÍ SEMESTR

LETNÍ SEMESTR

TEORIE

JAK NA TO?

SESTAVENÍ A
MĚŘENÍ

VÝSLEDKY?

ZIMNÍ SEMESTR

LETNÍ SEMESTR

TEORIE

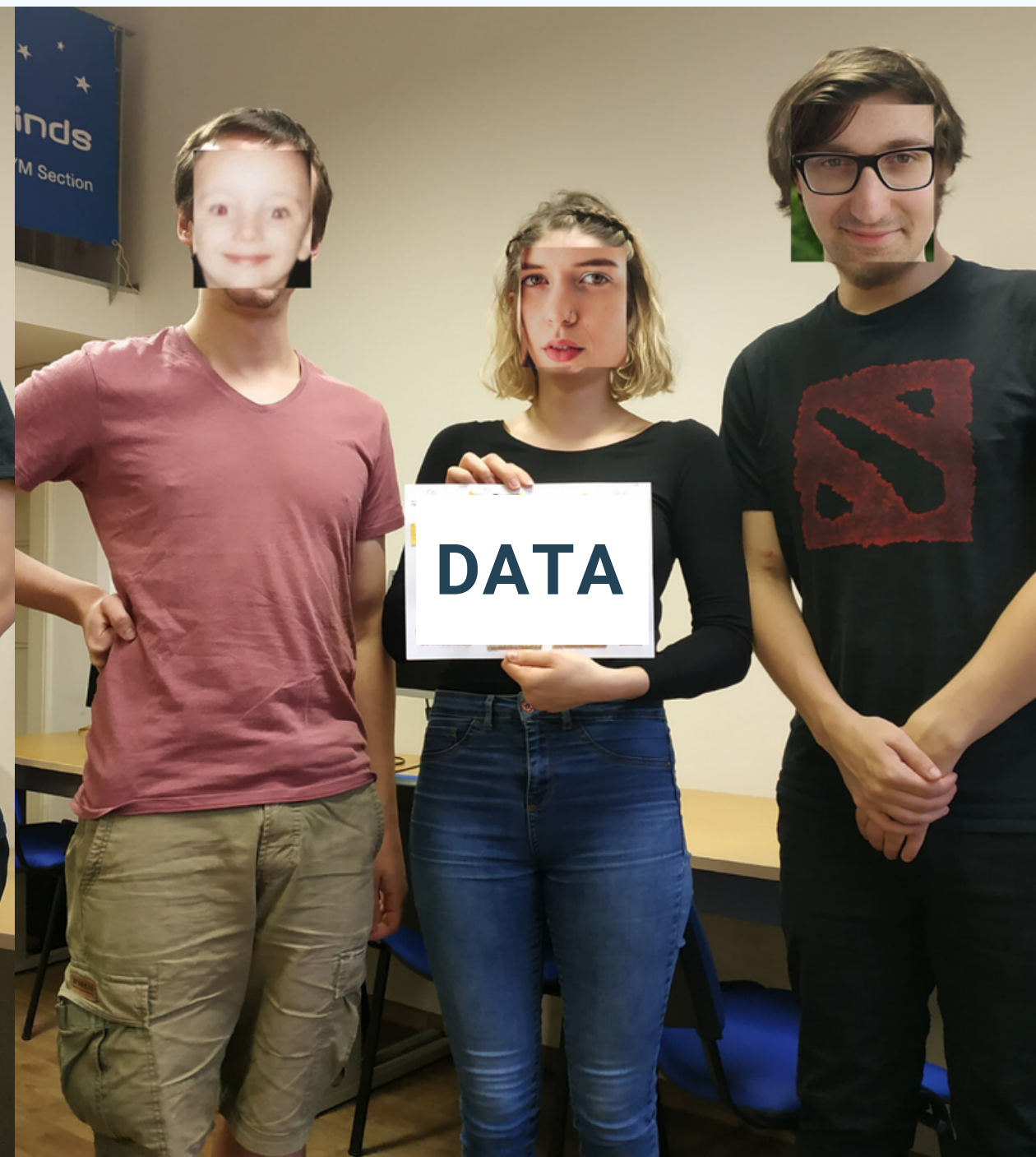
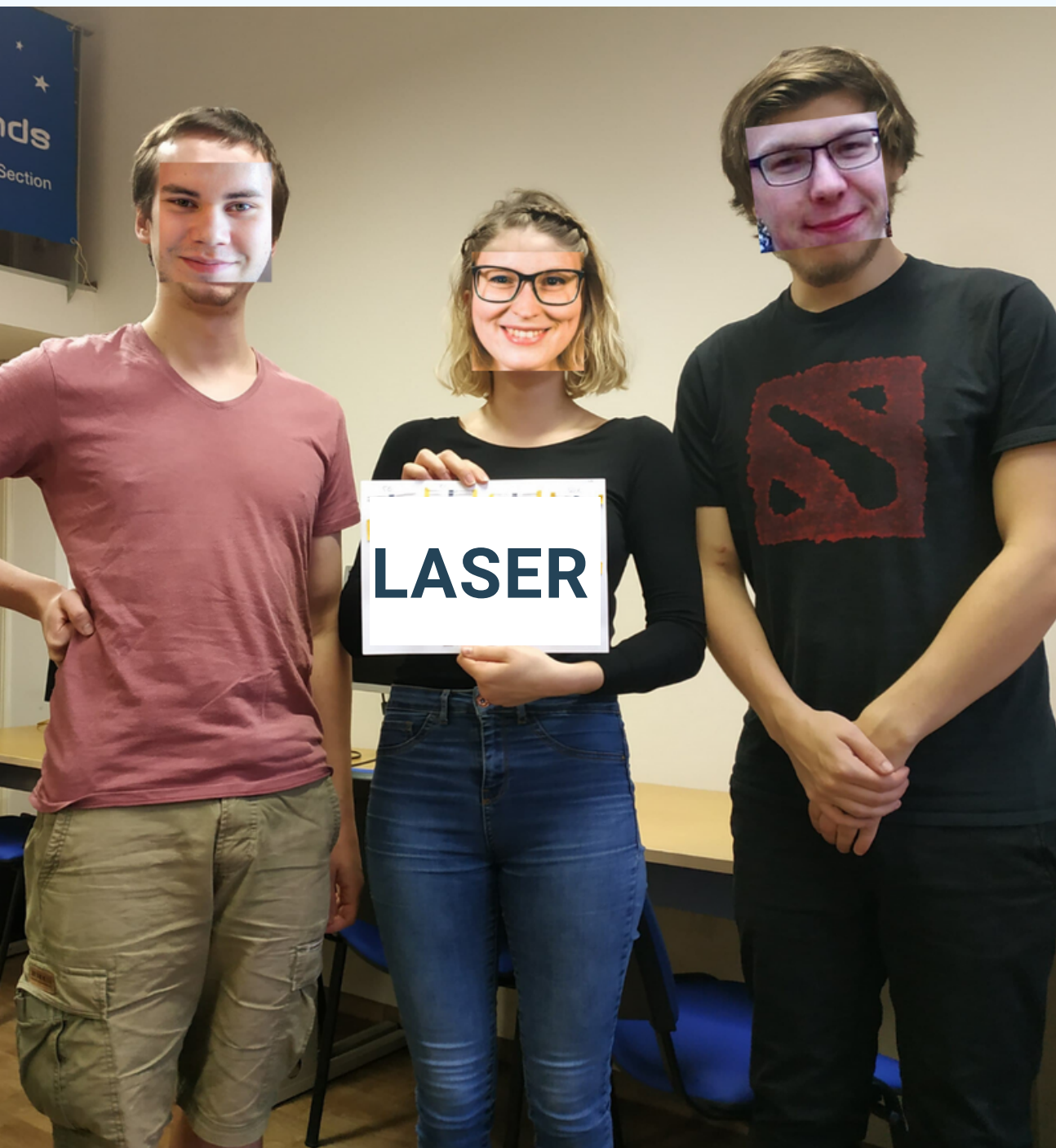
JAK NA TO?

SESTAVENÍ A
MĚŘENÍ

VÝSLEDKY?

ZDE SE NACHÁZÍME

Pracovní skupiny

HLAVNÍ CÍLE ZIMNÍHO SEMESTRU

1

**SEZNÁMENÍ SE S
TEORIÍ**

3

**VHODNÝ ZPŮSOB
DETEKCE**

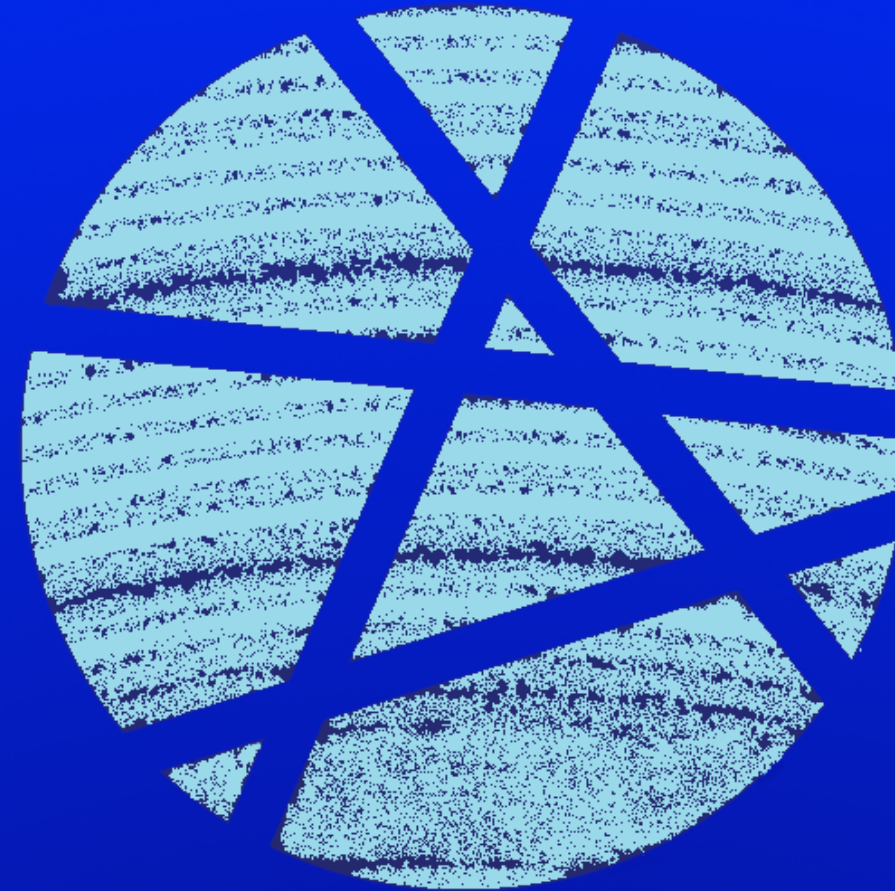
2

**VHODNÝ ZDROJ PRO
BUZENÍ SCINTILACE**

4

**ZPRACOVÁNÍ
ZÍSKANÝCH DAT**

TEORIE

FAILLURE

FNSPE APPROVED INDUCED LUMINESCENCE
UNDERFUNDED RADIATION EXPERIMENT

SCINTILÁTORY

= LÁTKA
SE SCHOPNOSTÍ
SCINTILOVAT

SCINTILACE

luminiscenční proces způsobený absorbcí ionizujícího záření za vzniku elektron-ion párů, které zářivě rekombinují na poruše; vlnová délka vyzářeného záření je vyšší než záření absorbovaného

FOTOLUMINESCENCE

typ luminiscence způsobený absorbcí neionizujícího záření (nevznikají žádné páry), kde k absorpci (i rekombinaci) dochází přímo na poruchách; dochází k emisi UV/viditelného záření

RADIOLUMINESCENCE

typ luminiscence způsobený absorbcí ionizujícího záření

ORGANICKÉ A ANORGANICKÉ SCINTILÁTORY

ORGANICKÉ SCINTILÁTORY

Luminescence probíhá díky přechodům mezi excitačními stavy molekuly (=> nezávislé na fyzikálním stavu látky)

- čisté org. krystaly
- kapalné
- plasty
- tenké filmy, dopované,...

Waveshifter

Vysoká rychlost odezvy, přibližně lineární; radiční odolnost, tvarovatelnost, menší světelný výtěžek

Emisní peak okolo 425 nm

ORGANICKÉ A ANORGANICKÉ SCINTILÁTORY

ANORGANICKÉ SCINTILÁTORY

Luminescence je umožněna krystalickou strukturou materiálu (=> závislá na fyzikálním stavu látky)

Aktivátory - hladiny uvnitř zakázaného pásu

Vysoký světelný výtěžek, avšak většinou nelineární;
křehké, delší čas odezvy

DŮLEŽITÉ VELIČINY

SVĚTELNÝ VÝTĚŽEK (LIGHT YEALD)

= scintilační účinnost; poměr celkové energie vzniklých scintilačních fotonů ku energii, kterou detekované záření zanechalo v materiálu detektoru

KVANTOVÁ ÚČINNOST FOTOKATODY

souvisí s fotonásobičem; poměr počtu fotonů emitovaných z povrchu fotokatody ku počtu fotonů dopadajících na detekční plochu fotonásobiče

DOSVIT MATERIÁLU A AFTERGLOW

čas od začátku interakce po dobu, kdy se intenzita záření sníží na $1/e$ počáteční hodnoty; zlomek světla, který je přítomný i určitou dobu po excitaci

Druhy spekter

EMISNÍ

popisuje změnu intenzity luminescence pro danou vlnovou délku excitačního signálu v závislosti na emisní vlnové délce

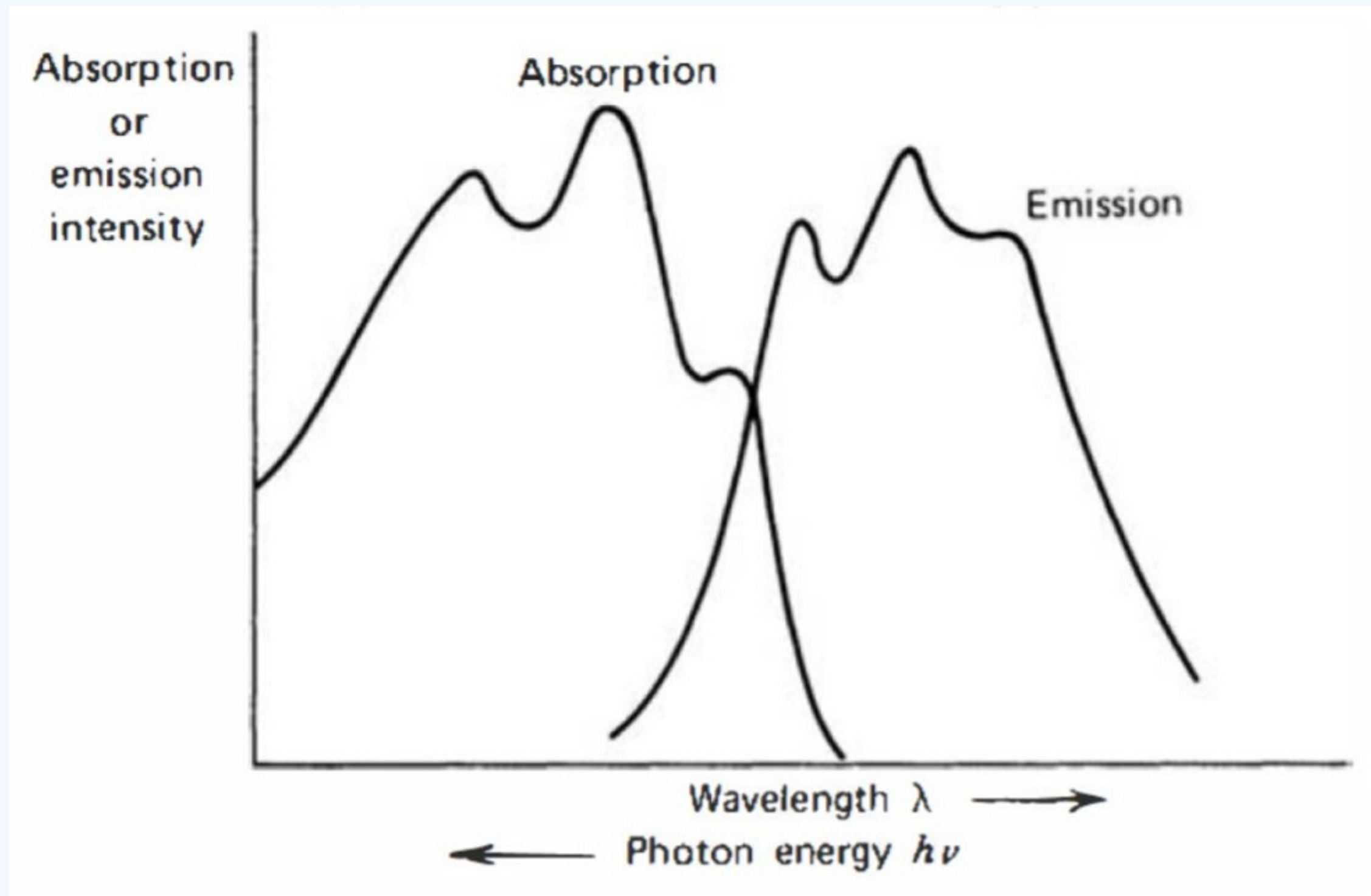
EXCITAČNÍ

popisuje změnu intenzity luminescence na dané vlnové délce v závislosti na vlnové délce příchozího excitačního signálu

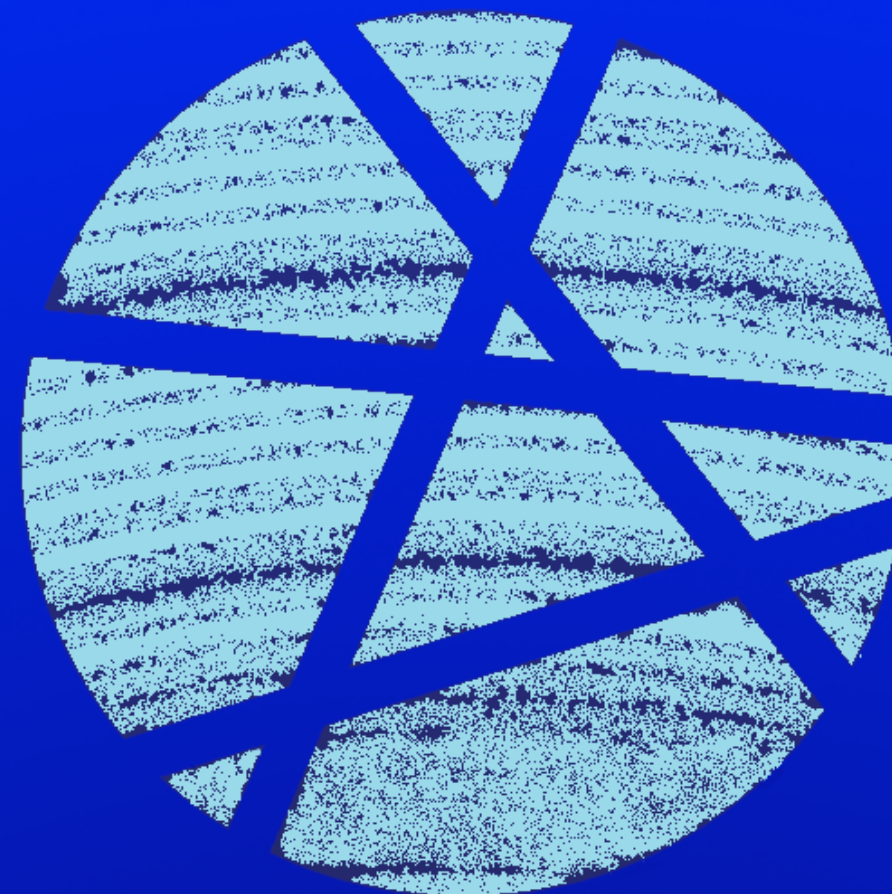
ABSORPČNÍ

popisuje změnu absorbance v závislosti na vlnové délce příchozího světelného signálu

Stokesovo posunutí

SKUPINA LASER

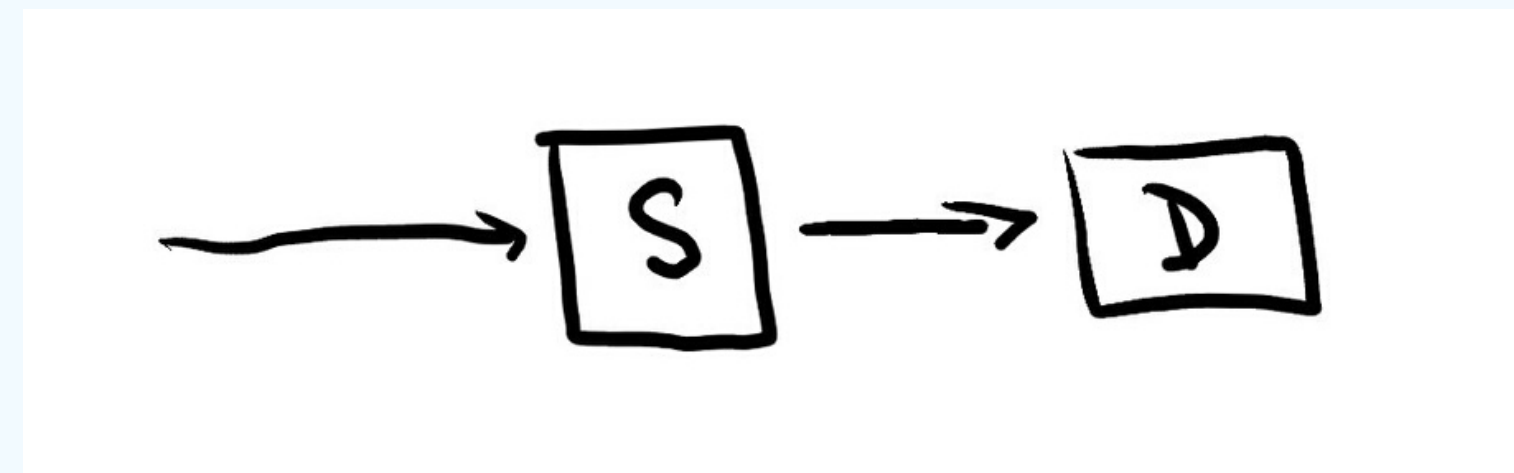
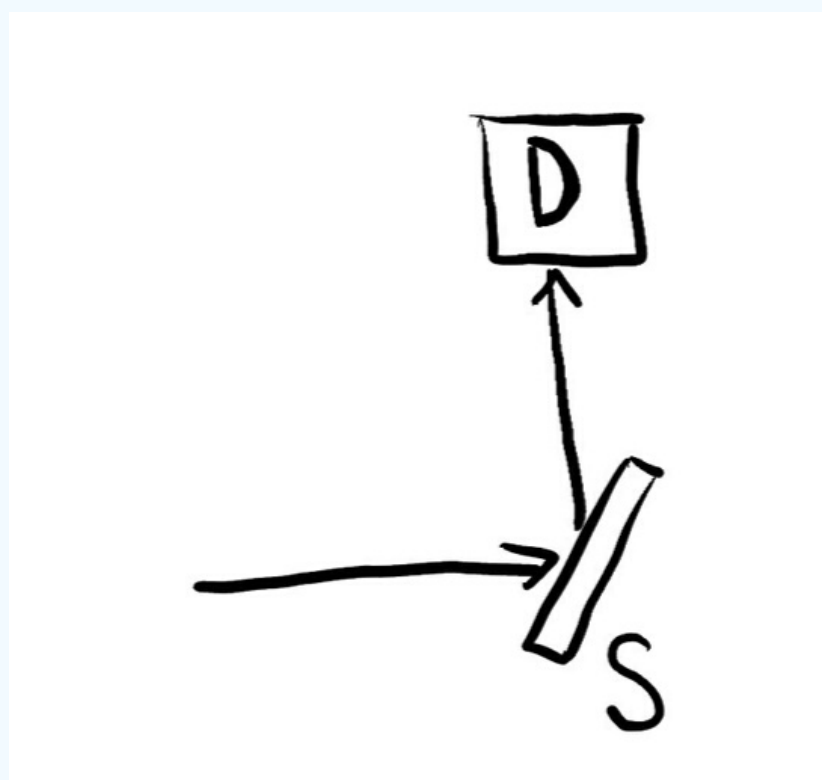
FAILURE

FNSPE APPROVED INDUCED LUMINESCENCE
UNDERFUNDED RADIATION EXPERIMENT

EXCITAČNÍ ZDROJE

- Laser
- LED dioda
- Elektronové dělo
- Gama/rentgenový zářič

=> Laserová dioda (405nm, 6-58ns)

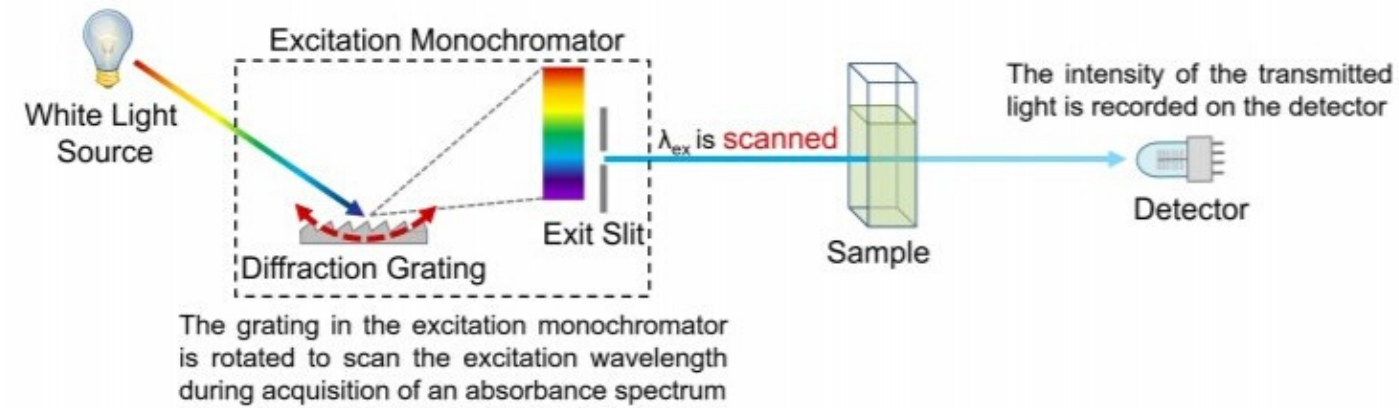
METODY MĚŘENÍ

- odrazová
- průchodová

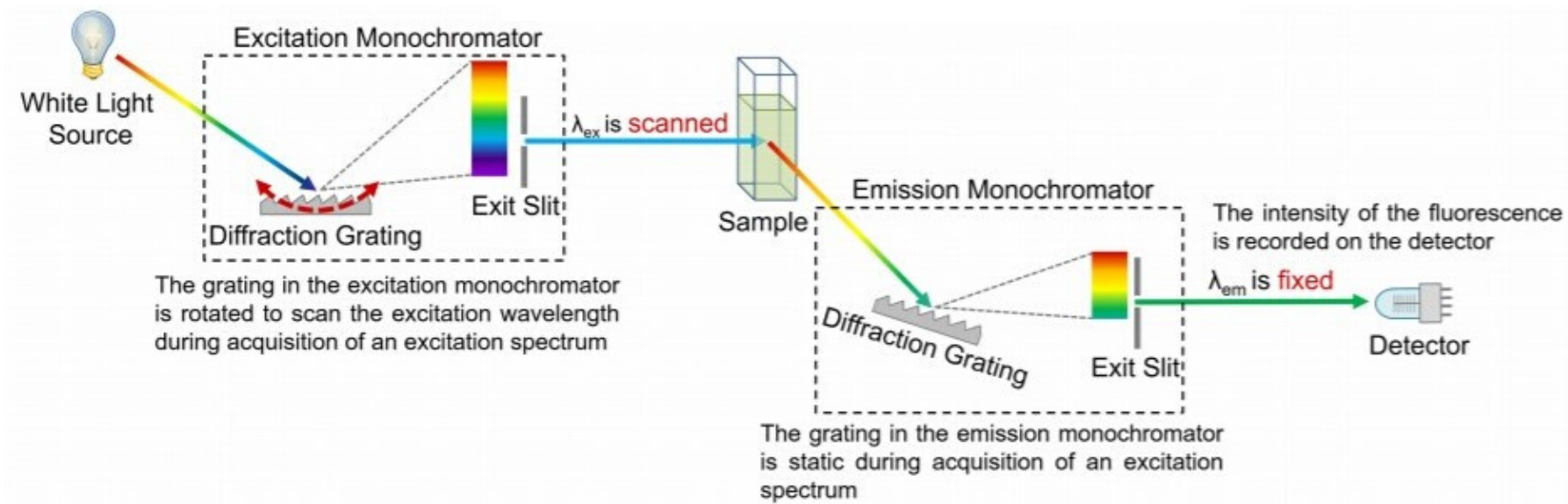

Metody měření spektra

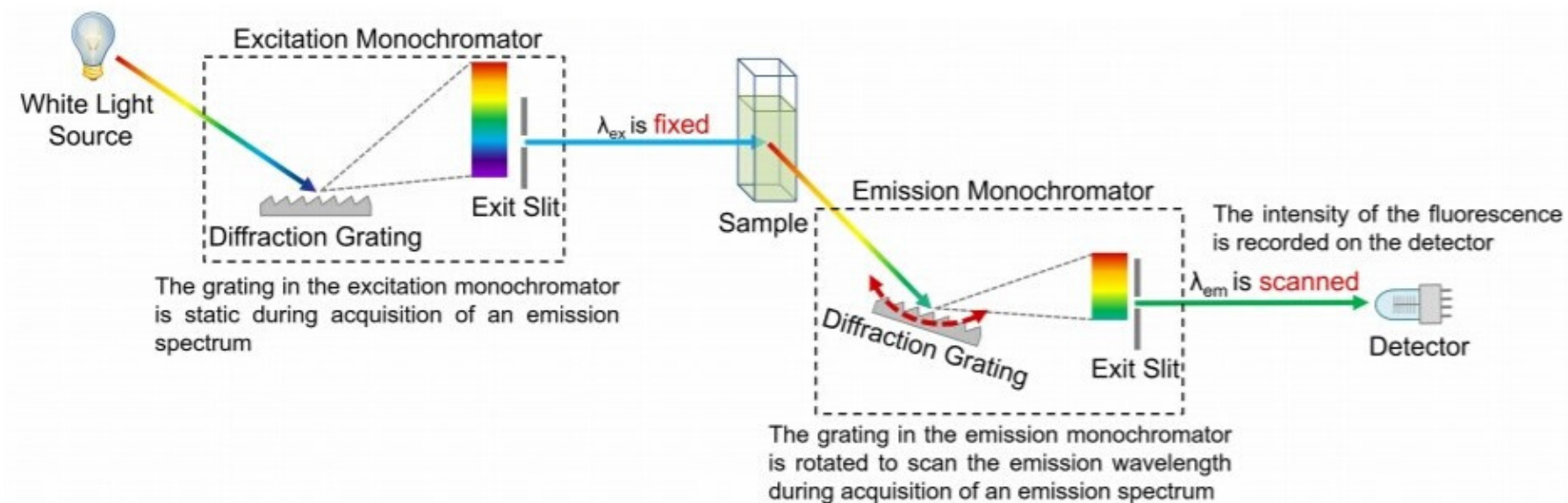
absorpční

excitační

emisní

SCINTILAČNÍ MATERIÁLY

YAG:Ce

jeden z nejznámějších, ne
tak velký světelný výtěžek,
pomalá komponenta
snižující celkovou účinnost;
ale termální stabilita;
550nm

YAP:Ce

Rychlá odezva (28ns), ale
možný afterglow; podobný
světelný výtěžek jako
YAG:Ce; 370nm

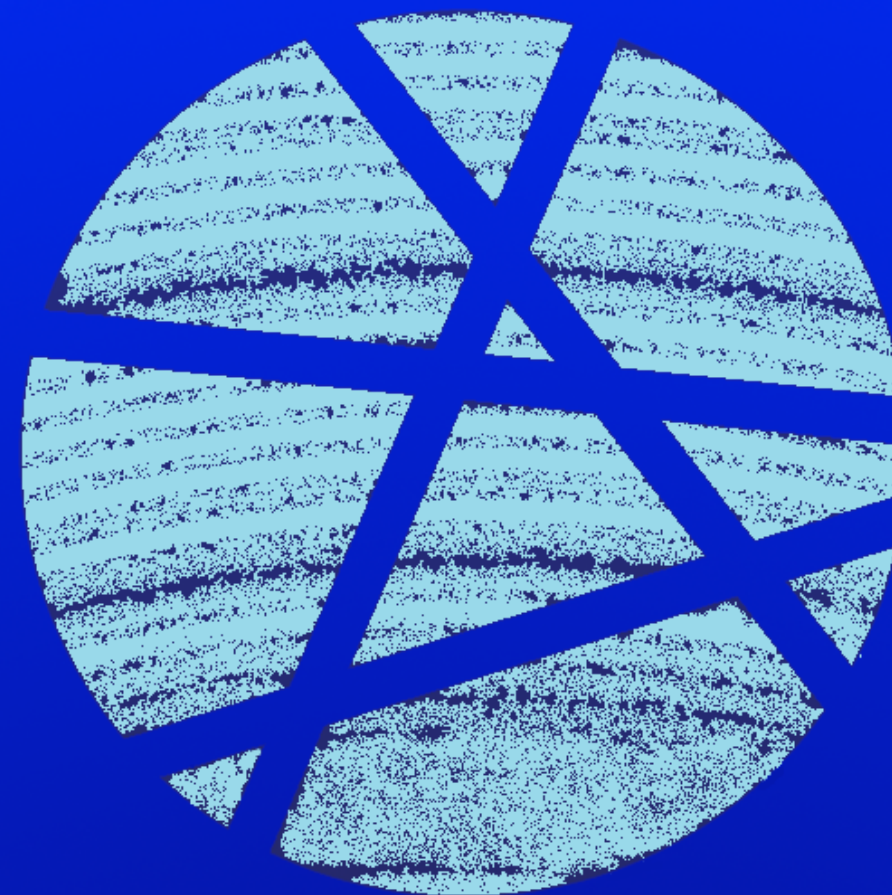
LYSO

vysoký světelný výtěžek,
krátký dosvit bez pomalých
komponent (40ns);
radioaktivní komponenta,
která může produkovat
falešný signál

NaI(Tl)

Thallium jako aktivátor, světelný výtěžek
40 000ph/MeV, dosvit 230ns, různé tvary
a objemy

SKUPINA PMT

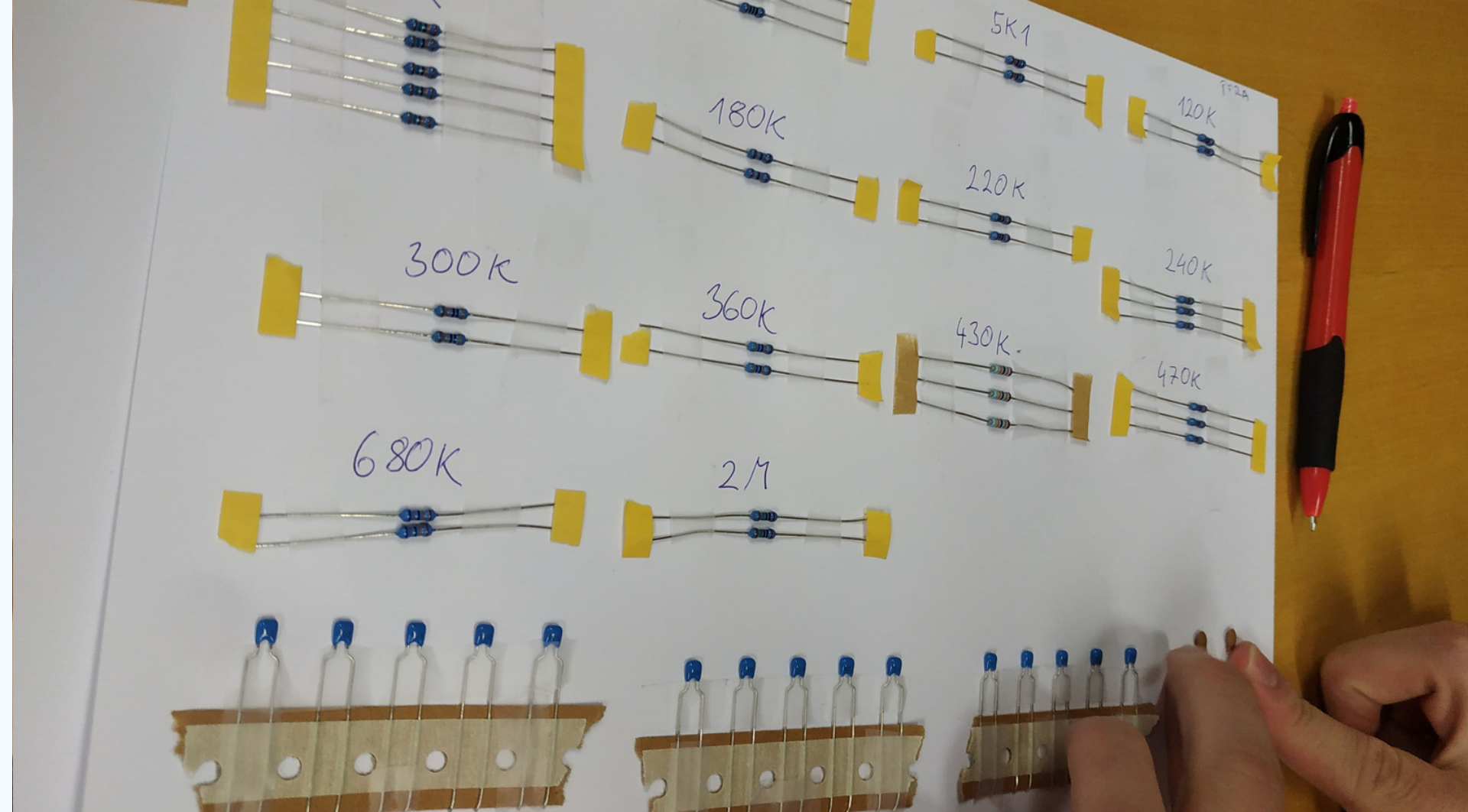
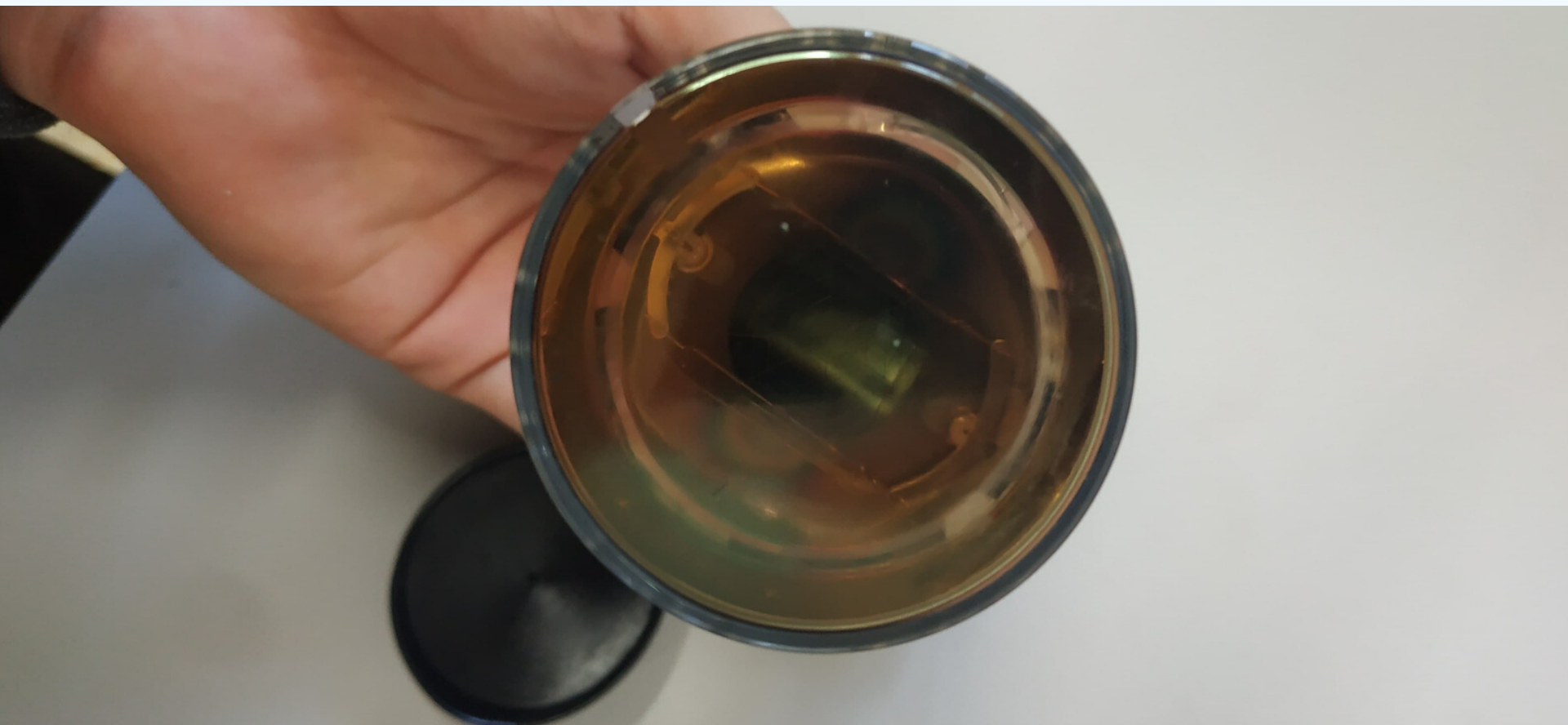

FAILLURE

FNSPE APPROVED INDUCED LUMINESCENCE
UNDERFUNDED RADIATION EXPERIMENT

FOTONÁSOCIČ (PMT) A ODDĚLOVAČ NAPĚTÍ

PMT detekuje záření mezi 290-630nm

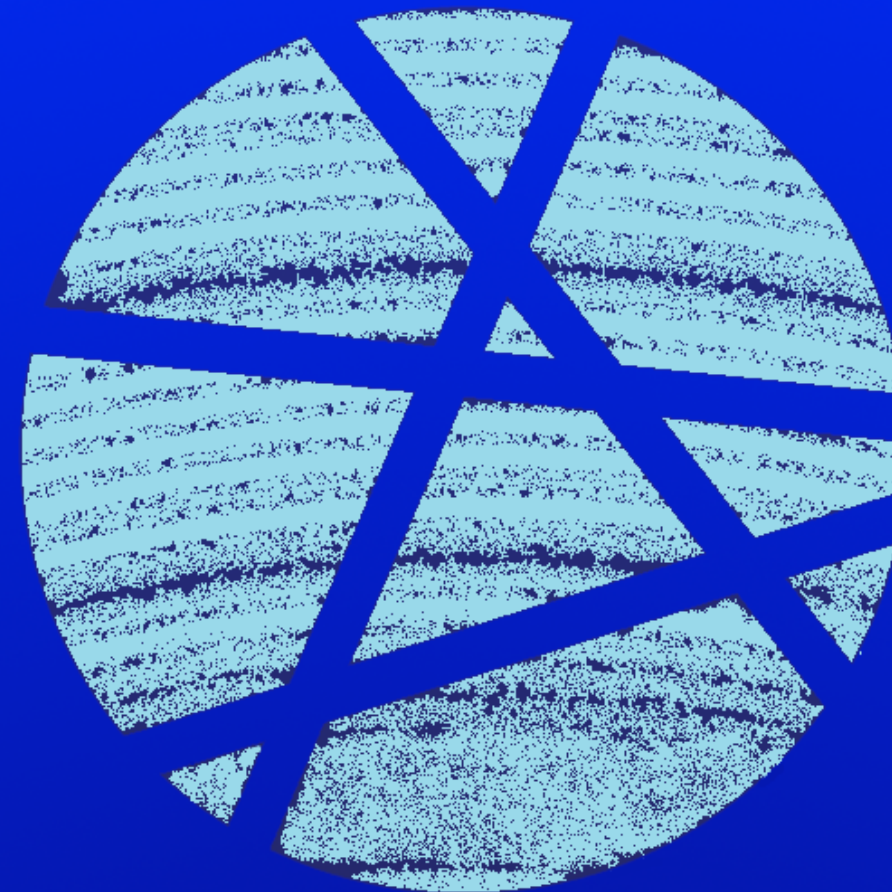

STÍNĚNÍ A PŘÍPOJENÍ MATERIÁLU

scintilační materiál = krychle o hraně 1cm;
křemíkové mazivo; k odstínění PTFE páska; celá
aparatura v zatemněné skříní

SKUPINA DATA

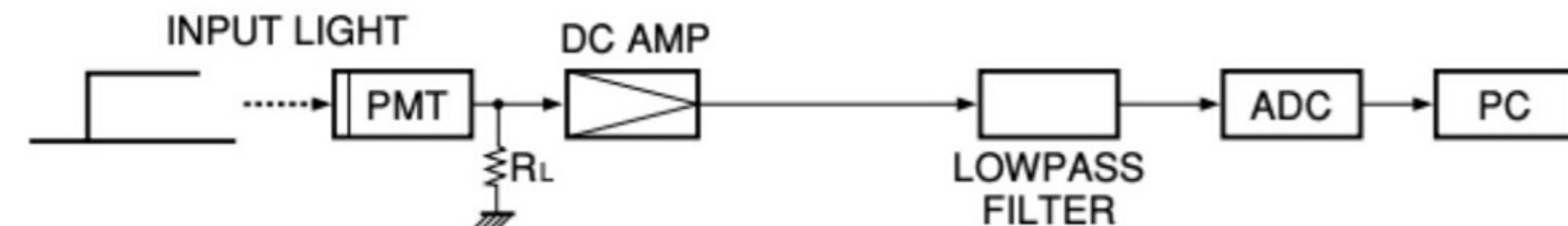
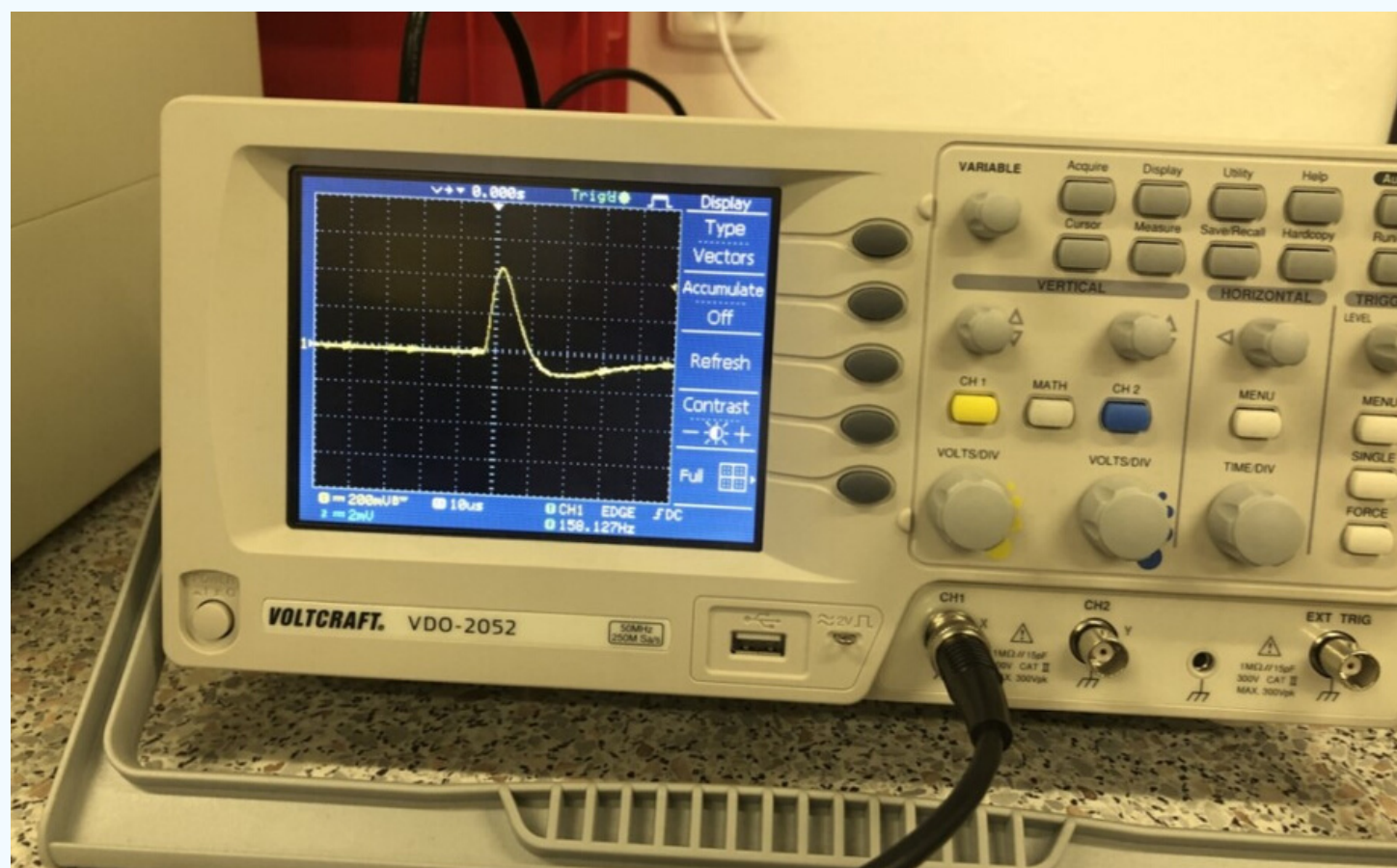
FAILURE

FNSPE APPROVED INDUCED LUMINESCENCE
UNDERFUNDED RADIATION EXPERIMENT

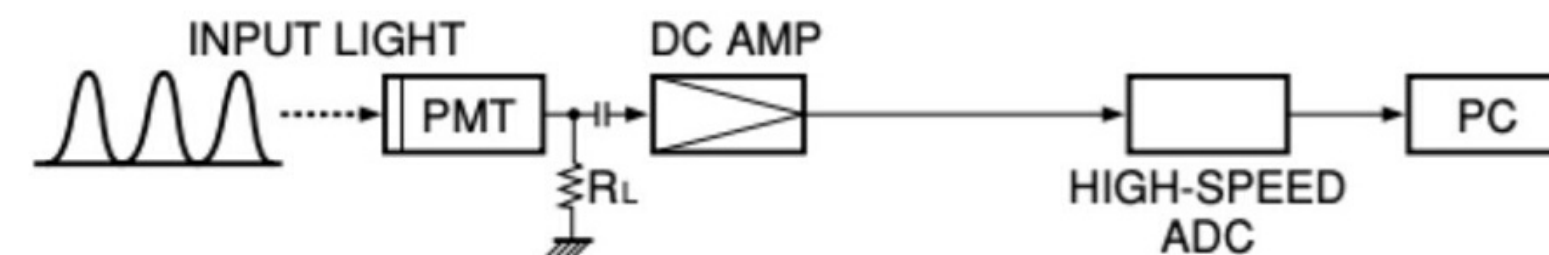
ZPRACOVÁNÍ DAT

proud z PMT třeba převést na napěťový signál
připojení k externímu obvodu

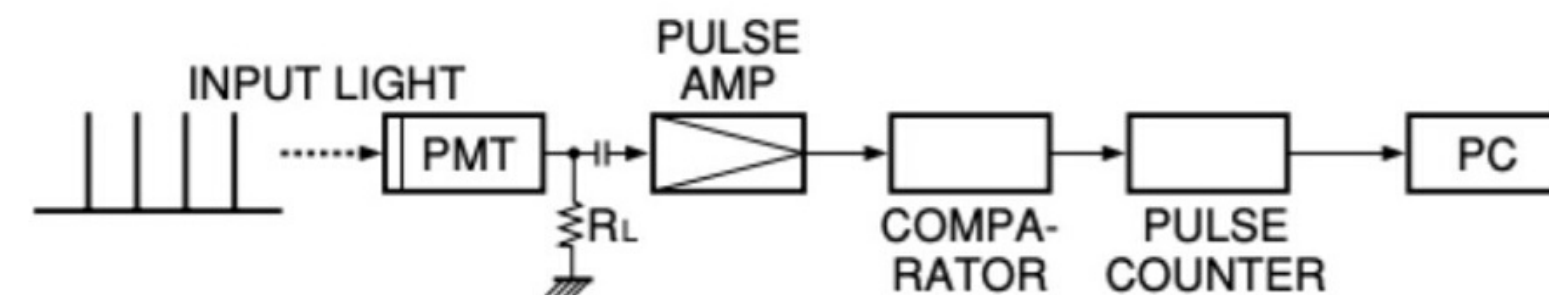
- pro nízkou úroveň osvětlení: metoda počítání fotonů
- pro vyšší úrovně: AC nebo DC metoda

a) DC measurement

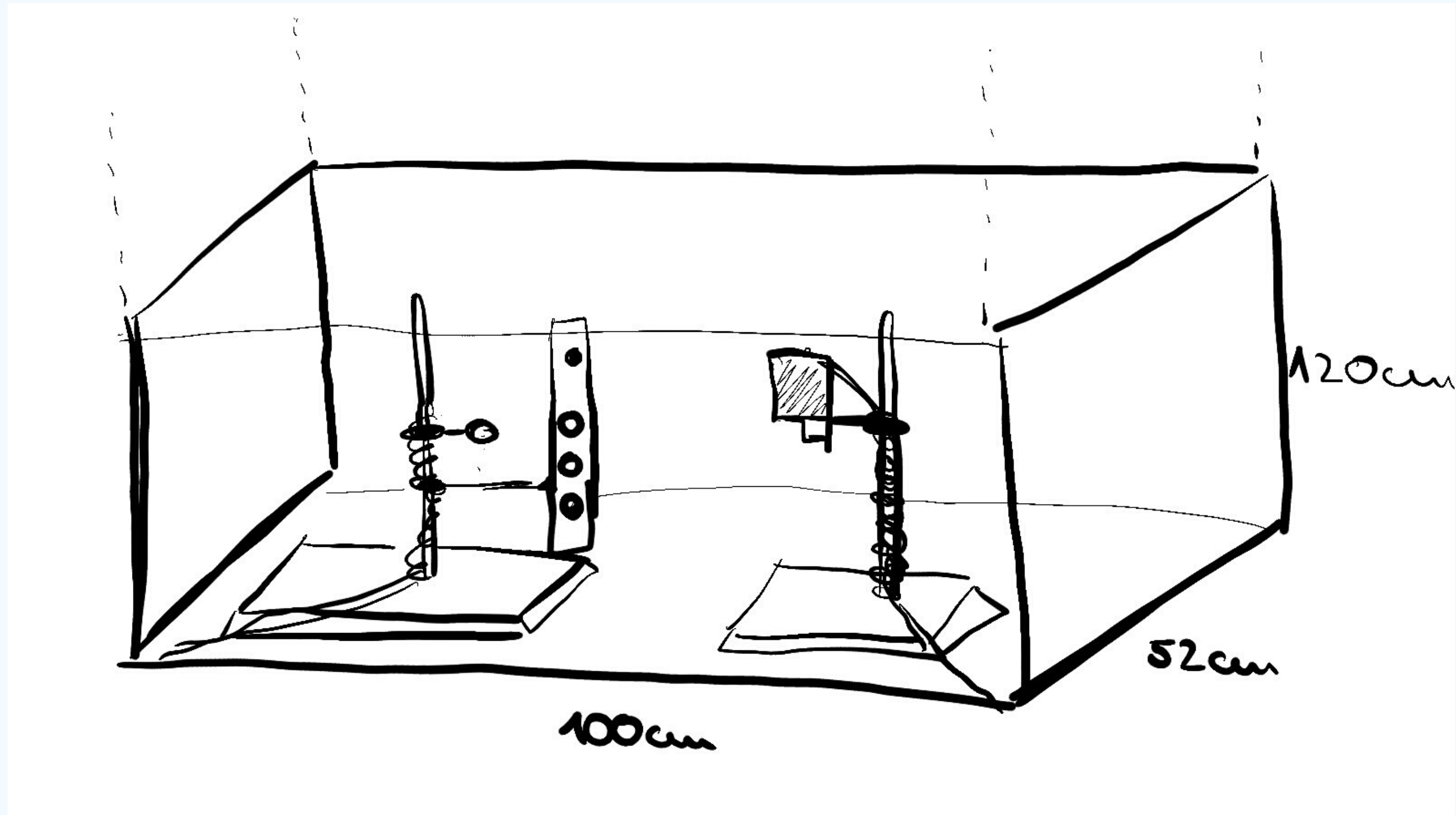
b) AC Measurement

c) Photon Counting

Konkrétní volba obvodu bude provedena s ohledem na intenzitu záření a rychlost událostí, které chceme detekovat.

NÁVRH MĚŘÍCÍ SOUSTAVY

PLÁNY

TEORIE

ZS 2019/2020

STAVBA A MĚŘENÍ

Příprava měřicí
komory: odklizení a
zatemnění
Sestavení aparatury
První měření,...

VÝSLEDKY

Zpracování
naměřených dat,
prezentace výsledků

Děkuji za pozornost!